

De preceptis

Liber discipuli de eruditione christi-
delii incipit. De preceptis in generali.

Sis ad vi-
tam ingredi sua
mandata dei.
Mat. xix. In
verbis propo-
sitis offendit christus cuilibet homini
viam vite eterne: cum dicit: Si vis ad
vitam ire. Sciendum quod precepta sunt
pro omnibus intime diligenda: et cum summa di-
ligentia seruanda. Unde psalmista. Ideo dilexi
mandata tua super aurum et topazion. Et
hoc propter decem causas. Prima causa
est quod faciunt observatores suos amicos
dei. Unde Job. xiiij. Vos amici mei estis
si fecerint que precipio vobis. Recus est parum
quod deo seruire est regnare. Quantum bo-
num cedit homini cum non solum sit seruus
regis celestis sed etiam amicus regis eter-
ni. Ecclesiasticus. vij. Amico fideli nulla est com-
paratio: sed christus est fidelissimus amicus.
Unde Aristoteles. j. rethorice ostendit si quis sit
verus et fidelis amicus dicens: Amicus est
qui opatur alteri quam putat sibi esse bona
et hoc propter illum. Dodo hoc manifeste
et plenissime inuenitur in christo qui no-
bis quotidie benefacit ex sua bonitate
et misericordia: et hoc propter nostrum bo-
num: quod bonis nostris nihil indiget.
Unde psalmista. Bonorum nostrorum non indiges.
Ideo discrete et sapienter faciunt que gerunt
quod amorem et amicitiam dei possunt ac-
quirere: sed hoc fit in observatione pre-
ceptorum: ut patet in autoritate Job. palle-
gata. Sed quales amici et consanguinei
erunt observatores preceptorum dei: Respon-
deo quod precepta faciunt observatores at-
tinentes esse deo quasi omni genere attinen-
tis. Unde Mat. xij. Quicumque fecerit vo-

luntatem patris mei qui in celis est: ipse
meus frater et soror et mater est. Frater
vel soror christi est quod coheres. Quasi
mater christi est bona mulier: quam manda-
ta observat: quod coronatur sicut mater
christi quam regina celi et terre est. Unde Luc.
vij. Mater mea et fratres mei sunt qui
verbum dei audiunt et faciunt. Secunda
causa: quod homines ad hoc a deo facti sunt
ut mandata eius custodiant. Unde opti-
mum quod homines seculares et communes pos-
sunt facere in mundo isto secundum suum statum
videtur hoc esse. Unde in Proverbia. Nil me-
lius quam attendere in mandatis dei: et quod
hic est finis hominis. Unde Aristoteles. vij. topico.
Finis in uno quoque genere est optimum: et
cuius gratia fiunt alia. Unde Ecclesiasticus. vlt.
Time deum et mandata eius observa: hoc
est omnis homo: id est propter hoc sine ad hoc est
omnis homo. Unde Bernardus. Si hoc est omnis ho-
mo: sine hoc nihil est omnis homo. Nihil
inquam in valore est homo sine observa-
tione preceptorum. Quando aliquid res fit ad
aliquid opus: et quando illud non consequitur
tunc fit illa res inutilis et destruitur. Sic
homo qui factus est ut mandata servaret:
quod precepta dei servare noluit: destruitur
et mori dignus fuit. Unde inultissima fuit
illa sententia Bernardi. ij. Quicumque die come-
deritis ex eo morte moriemini: sic dicit
iam cuilibet homini. Quicumque die pre-
ceptum aliquid transgredieris morieris.
Unde Bernardus. Dignus plane est morte qui ti-
bi domine iesu recusat vivere. Ex quo ho-
mo factus est ad hoc ut precepta dei imple-
at: tunc non potest meliorem thesaurum sibi
in mundo isto thesaurizare quam mandata
dei servare. Ecclesiasticus. xxix. Donec thesaurum
tuum in preceptis altissimi et perdit tibi
magis quam aurum. Tertia causa que
nos debet mouere est quod deus vult ea mul-
tum et stricte seruari. Unde psalmista. Tu man-
dasti mandata tua custodiri nimis.

Prou. vij. Legē meā q̄si pupillā oculi tui custodi. Pupilla diligēt h̄uat eo q̄ ledit̄ de facili ⁊ valde piculosus ē. Facilius autē ledit̄ lex dei q̄ pupillā: q̄ sola volūtate. Ledit̄ etiā periculosus: q̄ meli⁹ eēt h̄oi oculū erui q̄ p̄ceptū dei trāsgredi. **Un̄ Mat. xviij.** Si ocul⁹ tu⁹ scādaliq̄at te: erue eū et p̄yce abste. Imo homo potius deberet ambo oculos: et ambas man⁹: et ambos pedes pdere: q̄ vnū p̄ceptū trāsgredi. Sed heu multi oppositū faciūt q̄ pp̄ vnā parūā ⁊ momētaneāz delectationem trāsgrediunt̄ p̄cepta dei. Sicut luxuriosi: q̄ si scirēt se statim post actū vnū pdere oculū vnū vel manū nullo modo peccarēt: s̄ p̄pter deū ⁊ salutem pp̄riā nō dimittūt quin libidinē suāz expleant. Et p̄ h̄ nō oculos et manus solū pdūt: sed etiā vitā eternā: ⁊ insuper mortē eternā corpis ⁊ aīę incurrūt. **Sili** modo dicēdū ē de auaris q̄ pp̄ modicā substantiā tp̄alez quā iniuste lucrari possunt p̄ceptū dei trāsgrediuntur. Similiter iracūdi q̄ ex puo mortu ⁊ p̄pter parūā iniuriā eis illataz iurāt ⁊ blasphemant creatorē suū ⁊ maledicunt pximis: qd̄ tū p̄ toto mūdo non esset faciendū c̄ristiano: ⁊ sic de alijs trāsgressorib⁹ p̄ceptoꝝ. **Quarta** causa q̄ nos mouere debet ad ob̄suā: dū p̄cepta ē q̄ de⁹ vult habere mansionem delectabilē cuz illis q̄ obseruant ei⁹ p̄cepta ab eo eis data. **Job. xiiij.** Si quis diligit me sermonē meū h̄abit ⁊ post. Et ad eū veniem⁹ ⁊ mansionem apud eūz faciem⁹. **Adi** aliquis p̄cepta seruat: tādū deus secū habet: imo ī seipso nec pōt amittere deus dū ipsa seruat. Et ideo ql̄ibet cū tāta sollicitudine debet diuina p̄cepta seruare sicut deū in se vult retinere. Et sic vitā gr̄e in p̄senti ⁊ gl̄iaz ī futuro nō amit-

tere. **Prou. vij.** Serua mādata mea ⁊ viues: supple vita gr̄e ī p̄senti: ⁊ gl̄ie in futuro. Ergo q̄si ipsū deū ⁊ q̄si vitā ⁊ salutē nr̄am custodire debemus p̄cepta dei. **Quinta** causa ē q̄ obseruatio mādatoꝝ gratissimū ē sacrificiū deo. **Eccl̄. xxxv.** Salutare sacrificiū ē attēdere mandatis dei ⁊ discedere ab oī iniquitate. Salutare vocat̄ hoc sacrificiū: q̄ ē causa salutis eterne. Cū alijs sacrificijs pōt homo dānari cūm h̄ non. **Ande. i. Reg. xv.** dixit samuel ad saul. Quīd vult dñs holocausta ⁊ victimas: ⁊ nō poti⁹ vt obediat voci dñi. **Sexta** ē q̄ faciunt q̄ homo impetrata deo quicqd̄ voluerit. **.j. Job. ij.** Charissimi si cor nr̄m non rep̄benderit nos fiducia habemus ad deum: et quicqd̄ petierim⁹ ab eo accipiemus qm̄ mandata ei⁹ custodim⁹. **Ideo** de⁹ qm̄q̄ nō vult h̄oīez exaudire in oratione: qm̄ homo nō vult eū audire ī mādatoꝝ obseruatione. **Prouer. xvij.** Qui declinat aurē suā ne audiat legē oratio eius erit execrabilis. Ergo non debēt cōqueri trāsgressores p̄ceptoꝝ si deus eos nō exaudit cuz aliquid postulāt ab eo. **Un̄ Aug⁹.** Qua fronte postulas qd̄. pm̄isit de⁹: primus audi amonitiones: et sic exige pm̄issiones. **Septima** ē q̄ custodiunt obseruatores suos ne aliqd̄ malū eis p̄tingat. **Eccl̄. viij.** Qui custodit p̄ceptū non expietur quicq̄s mali. **Hoc** intelligitur nec in vita p̄senti: nec ī morte: nec post mortem. **Hoc** pbatur: quia licet accidat viris sanctis in vita p̄senti quod esset alijs malum: eis tamē est bonū cū sit materia corone eterne. **Bern̄.** Jocu⁹ dñi ē dei iudiciū qm̄ ille sup̄bus malleator humiliū nesciēs fabricat eis coronas p̄petuas. ps̄. **Sup** dorsum meuz fabricauerunt r̄c. **Aug⁹.** Quid times

De preceptis

hōiem: homo in sinu dei positus: tu de illi? sinu noli cadere. Quicqd ibi patieris ad salutē tuā erit nō ad pditionem. **N**ec ī morte qz a mala morte custodiūt eos. **Aug?** Morte mala mori nō pōt q̄ bonā an̄ duxerit vitā. **E**rgo si bene vis mori serua mandata. **N**ec post mortē qz custodiunt a morte eterna suos obseruatores. **Uñ Job. viij.** Si q̄s sermonē meū seruabit non gustabit mortē in eternum. **Sap. iij.** Iustozū aīq̄ in manu dei sunt: et nō tāget illos tormentū mortis: supple eterne. **Uñ etiā damascen? li. iij.** Mors sanctorū somn? magis ē q̄ mors: laborauerūt enī in p̄senti vita vt vincerent in eternū. **Uñ ps.** Preciosa in cōspectu d. m. f. eius. **O**ctaua causa ē q̄ nos debet mouere ad obseruationē mādataz. **Q**uia mādata dei sūt leuia. hoc patz p̄ma **Job. v.** **N**ec ē charitas dei vt mādata eius faciamus: 7 mādata eius graua nō sunt. **Uñ Aug?** Mādata dei alleniat suos opatores: 7 faciūt eos agiles sicut penne auem pennatam. **H**oc aut̄ fit p̄pter charitatem hōis quā habet ad deū. **U**nde amāti nihil ē difficile. **I**tez sunt suauia. **Uñ ps.** Et dulciora sup mel 7 fauū. **Mat. xj.** Jugū n. meū suauē ē 7 on? meū le. **I**tem sunt sancta qz nihil iniquū continēt: nec repudiani dignū. **Roma. vij.** **L**ex quidē sancta: 7 mandatū sanctuz 7 iustū 7 bonū. **E**x his ptz q̄ nulli melius ē in hac vita q̄ homini q̄ deo seruit et virtuosam vitam ducit. **U**nde **Aristo. ix. ethic.** Virtuositas beatissima ē vita. **U**nde etiā **Breg?** in moralib?. **A**bsit q̄ tanta sit delectatio in vitis q̄nta ī virtutib?. **Uñ etiā Abzysosup iobem.** Sicut malicia etiam ante iehennā eos qui hic ea participāt cruciare cōsuevit: ita virtus etiā antere-

gnum eos qui eam hic opant p̄parat voluptati: cū spē optima 7 delectatione p̄petua viuere faciēs. **N**ona causa ē q̄ obseruatozib? suis multiplices benedictiones p̄ferūt: q̄ deus eis p̄misit: vt habet **Deut. xxvij.** **S**i audieris vocē dñi dei tui vt facias scz ope atqz custodias scz mēte oīa mandata eius: faciet te dñs deus tuus excelliorē cunctis gentib? q̄ versant̄ in terra. **V**enietqz super te vnuerse benedictiones isrl: 7 apprehēdēt te: id est: circūdabūt te vndiqz. **S**i tamen p̄cepta eius audieris: benedictus tu in ciuitate: id est: in ecclesia p̄senti: et benedict? in agro id ē exercitio laboris. **B**enedictus fructus ventris tui: id ē cogitatiōes. **E**t fructus terre tue: i. exercituz corporis. **F**ructusqz iumentozū tuoz: i. quinqz sensuum. **B**enedicta horrea tua: id est virtutuz custodia. **B**ndicta reliquie tue: id est: bona volūtas que remanet post opa tua. **B**enedictus eris ingrediens: id est: in ecclesiam p̄sentem per fidem. **E**t egrediēs de p̄senti vita. **D**abit domin? inimicos tuos: id ē: demones: qui consurgunt aduersuz te: corruentes in cōspectu tuo. **A**bundare te faciet domin? omnibus bonis: si tamē audieris mādata domini dei tui: 7 custodieris ea et fecerit: ac nō declinaueris ab eis nec ad dexteram nec ad sinistram: nec secutus fueris deos alienos. **D**ecima causa est quia obseruatores suos a multiplicib? maledictionibus p̄seruant: quas deus transgredientibus minatur. **U**nde **Deut. xxvij.** **S**i audire nolueris vocem domini dei tui vt custodias 7 facias oīa mandata eius que ego p̄cipio tibi: venient sup te omnes maledictiōes isrl: et apprehēdēt te. **M**aledictus eris ī ciuitate: i. in ecclesia p̄senti. **M**aledict?

in agro. id ē in exercitio laboris. **M**aledictus fructus ventris tui. id ē cogitationes. **E**t fructus terre tue. id ē exercitiū corporis. **M**aledictus eris ingrediens in hanc vitam. **E**t egrediens supple de hac vita. **V**ittet dominus super te famē et esuriam propter adinventiones tuas pessimas in quibus reliquisti deum. **P**ercutiat te dominus egestate. febris. ardore. et frigore. **T**radet te dominus corruentē ante hostes tuos. **S**icut cadaver tuum in escam cunctis volatilibus celi et bestijs terre. id est demonibus. **E**t non sit qui abigat. **E**t veniet super te omnes maledictiones iste. et persequentes apprehendent te donec intereas. qui non audisti vocē domini dei tui. nec servasti mandata ei. **H**oc idem probat psalmus cum dicit. **M**aledicti qui declinant a mandatis tuis. **R**e autem obliviscamur precepta dei. **I**deo sunt nobis scripta in triplici parte corporis. videlicet in manibus: propter decem digitos manuum. **I**n pedibus: propter decem articulos pedum. **E**t in ipsis sensibus propter quinque sensus exteriores et quinque interiores. **I**deo autem scripta sunt in predictis tribus partibus ad designandum quod precepta divina debent regulare in nobis manus operationum: ne in operibus nostris contra divina precepta faciamus. **D**irigere gressus affectionis ne precepta divina transgrediamur. **E**t moderare sensus et motus conversationis. ut in omni conversatione exemplum nostre sanctitatis pretendamus. **E**t nota quod decem precepta fuerunt data moysi in duabus tabulis scripta digito dei.

Et in prima tabula fuerunt tria prima precepta per quod homo ordinatur in deum. **I**n secunda alia septem precepta per quod homo ordinatur ad proximum. **E**t ista omnia precepta et eorum impletio salutifera origi-

naliter emanant a radice charitatis tanquam a suo fontali principio. **E**t in ipsas ultimates ordinantur tanquam in finem et terminum completivum. **U**n apud Roma. xiiij. **P**lenitudo legis est dilectio. **Q**uod sic patet. **N**am precepta prime tabule emanant a dilectione dei. et ostendunt nobis quomodo nos habere debeamus ad deum. **E**t primo corde quod credere in unum deum debemus. et hoc tanquam in primo precepto. **N**on adorabis deos alienos. **S**ecundo quod ore et hoc in secundo precepto. **N**on assumes nomen domini dei tui in vane. **T**ertio quod in opere et hoc in tertio. **S**abbata sanctifices. **S**ed alia septem emanant a dilectione proximi. et per illa septem precepta secundum tabulam homo ordinatur ad proximum. **E**t hoc duobus modis. **P**rimo quidem in beneficiis ut bona que homo potest proximo faciat vel impendat. **E**t sic est preceptum quartum. **H**onora patrem et matrem. **I**n quo precepto secundum Augustinum implicatur omnis actus benivolentie proximo impendendus. **S**ecundo in innocentia ut nihil iniuste sibi inferat. nec in aliquo sibi noceat. **P**roximo autem potest inferri triplex nocumētum. puta cordis. oris. et operis. **O**pe autem nocet quod proximo. primo quidem in persona propria. **E**t hoc prohibet quintum preceptum non occides. **S**ecundo in persona coniuncta et hoc prohibet sextum preceptum. **N**on mechaberis. **T**ertio in exteriori substantia. et hoc prohibet septimum preceptum. **N**on furus facies. **N**ocumētum autem oris prohibet octavum preceptum. **N**on dices falsum testimonium ubi secundum Augustinum implicite prohibetur omne nocumētum oris respectu proximi. **T**ertium nocumētum est cordis. ut quando quis cogitat mala contra proximum. et hoc prohibetur in nono. **N**on concupisces rem proximi tui. **E**t in decimo non concupisces uxorem proximi tui.

De primo precepto.

Primo precepto. **N**on adorabis deos alienos. **Q**uod sic patet. **N**am precepta prime tabule emanant a dilectione dei. et ostendunt nobis quomodo nos habere debeamus ad deum. **E**t primo corde quod credere in unum deum debemus. et hoc tanquam in primo precepto. **N**on adorabis deos alienos. **S**ecundo quod ore et hoc in secundo precepto. **N**on assumes nomen domini dei tui in vane. **T**ertio quod in opere et hoc in tertio. **S**abbata sanctifices. **S**ed alia septem emanant a dilectione proximi. et per illa septem precepta secundum tabulam homo ordinatur ad proximum. **E**t hoc duobus modis. **P**rimo quidem in beneficiis ut bona que homo potest proximo faciat vel impendat. **E**t sic est preceptum quartum. **H**onora patrem et matrem. **I**n quo precepto secundum Augustinum implicatur omnis actus benivolentie proximo impendendus. **S**ecundo in innocentia ut nihil iniuste sibi inferat. nec in aliquo sibi noceat. **P**roximo autem potest inferri triplex nocumētum. puta cordis. oris. et operis. **O**pe autem nocet quod proximo. primo quidem in persona propria. **E**t hoc prohibet quintum preceptum non occides. **S**ecundo in persona coniuncta et hoc prohibet sextum preceptum. **N**on mechaberis. **T**ertio in exteriori substantia. et hoc prohibet septimum preceptum. **N**on furus facies. **N**ocumētum autem oris prohibet octavum preceptum. **N**on dices falsum testimonium ubi secundum Augustinum implicite prohibetur omne nocumētum oris respectu proximi. **T**ertium nocumētum est cordis. ut quando quis cogitat mala contra proximum. et hoc prohibetur in nono. **N**on concupisces rem proximi tui. **E**t in decimo non concupisces uxorem proximi tui.